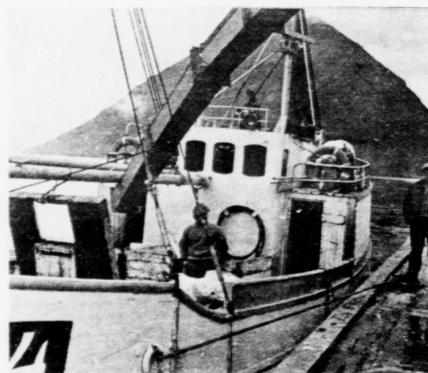

Upplegg frá Meginfelag Útróðrarmanna til orðaskifti:

Bátarnir klára seg ikki — manningarnar vinna ov lítið

Seinasta fríggjakvöld skipaði Meginfelag Útróðrarmanna fyrri orðaskifti um fiskivinnuna og krøppuna. Ísak Matras, formaður í MÚ setti fundin og legði fyrri við einum uppleggi. Síðani greiddu Svend Thulesen, stjóri, og Trúgví Johansen, marknaðarráðgevi, frá ávikavist tilvirking og sølu. Ætlanin var at eitt umboð fyrri veiðuna skuldi leggja fyrri eisini, men her komu avboð í seinastu løtu.

Aftaná hesi innleggini var opið orðaskifti, har áhoyrararnir kundu seta einum paneli spurningar. Umframt áðurnevndu vóru Liggjas í Bø, roknskaparfarari, Jákup S. Joensen, fiskifrøðingur, Pole Johannesen, skipari, Jákup Joensen, útróðrarmaður, og Símun Joensen, skipari, í panelinum.

Fundurin vardi í góðar fyra tímar. Læraskúlahellin var full av fólki og var nakað av orðaskifti um einstakar spurningar. Í sínum uppleggi segði Ísak Matras m.a.:

»Vit kunnu nokk allir vera samdir um, at vit hava koyrt okkum fastar við okkara feskfiskaveiðufloata í dag. Tann pris- og lönarliga avlopsskipan, sum galdandi er og hevur verið fyrri skip og manningar, hóskar ikki í dag, sum er, í hvussu er

mett út frá, at hvørki bátarnir ella manningarnar klára seg við tí avlopi, sum nú er. Vit skylda uppá oljuna og aðrar útreiðsluhækkingar, sum eru komnar innan eftir, og sum vit onga ávirkan hava á sjálvir. Táð er jú lættast soleiðis. Bátarnir klára seg ikki. Manningarnar vinna ov lítið, og sølurnar uttanlands hjá skipum gera tað eisini truplari hjá flakavirkjum at klára seg. So langt eru vit allir samdir, men hvat kunnu vit gera fyrri at fáa avlopið at vaksa aftur, ella fyrri at finna fram til eina aðra og betri skipan enn hesa gomlu avlopsskipan, sum ikki vil rigga longur.

Veiðan

Er feskfiskaveiðufloatin, sum vit eiga, tann rætti, ella hava vit ikki verið nóg umhugsni, tá vit hava útbýgt og endurnýggjað hann. Fara vit ov harðliga fram móti teim fiskastovnum, sum vit eiga. Kann tað hugsast, at minkandi veiðunægd pr. skip og pr. mann er ein orsök til verandi trupulleikar, og sum so er, er tað tað rætti, at vit framvegis lata tann aldargamla rúgvmentalitetin hava vald á okkum, tá vit byggja nýtt skip. Vit kalkuleira jú við veiðunægd, áðrenn skip-

ið fer í gerð, hóast vit vita, at vit hava skyldu til at klára okkum við avlopinum, sum er, tá øll hini hava fingið sín part. Ger tann svikiliga avlopsskipanin ikki, at vit leggja uppfyri og kalkuleira við ov stórar veiðunægd, sum tá avtornar, kortini verður ov lítil í virði til at skipið kann bera seg. Hvarjar møguleikar hava vit, sum fyrsta lið í veiðuni, at rationalisera enn meira, ella eventuelst umleggja okkara veiðu so, at okkara eigna inntøka fer upp. Hvarjar møguleikar sær tað opna eyga í fiskiveiði umframt teir gomlu tradítionsbundnu.

Tilvirking

Um vit taka flakavirkir við øllum teim gomlu tradítionellu tilvirkingarháttum av teim ymisku fiskasløgum. Verður nokk gjørt fyrri at fáa framleiðsluna meira vinnu. Hvussu við foreldingstiltøkum her heima. Hvussu við reklamutitøkum í brúkaralondunum. Hvussu við teimum kombineraðu flaka- og forelding-virkjum vit eiga. Geva tey vón um forelding í størri stíli. Hvat við øðrum fiskasløgum, sum vit møguleiga fara undir at veiða í framtíðini. Eru vónir um størri avlop til bátar og mann-

ingar, um virki fara undir nýggjar framleiðsluhættir úr øðrum og higartil nærum ókendum rávörum. Alt eitur at takast við, sum kann benda á nýggjar og betri rásir í framleiðsluni. Áttu flakavirki til dømis at havt størri ábyrgd av tí avlopi, sum bátar og manningar skulu liva av, soleiðis, at tey blivu meira bundin at framt eina so óðyra framleiðslu av fiski sum møgult, ella eru studningslógir og inntøkulógir rætt skipan, sæð við virkisleiðara eyga. Strembað verður eftir størri inntøkum til bát og manning, hægri livistandard hjá fiskimonnum, uttan at livikostnaðurin rikur líka nógv ella meira upp enn inntøkan. Alt, sum ber á hetta borðið, hevur áhuga.

Søla

Verður nokk gjørt fyrri at fáa teir hægstu prisirnar fyrri okkara fiskaproduktir, ella liggja vit ov nógv læstir í gomlar tradítionellar, langtíðar stórsølsáttmálar. Kann tað hugsast, at vit skýggja alla smásølu, av tí hon gevur meira arbeiði til sølurnar, ella hvi verður smásøla roknað bert sum lötuvinningur og til skaða fyrri heildarsøluna. Vit kunnu t.d. selja allan okkara kalva í smásølu fyrri 22

kr. pr. kg., meðan vit selja sama kalva í stórsølu fyrri 12.60 kr. pr. kg. Hvi verður av sølumonnum tvíhildið um gomlar kundar, stórar nægdir og langtíðarsáttmálar. Hvi verður av sølumonnum so nógv sagt og skrivað fyrri at bera í betufloka fyrri galdandi feroyskan avreiðingarprið. Skal hann verjast so mannliga, tí hann er so rættur. Vit siggja so lægna skrivning sum, at feroingar hava rekordhøgur avreiðingarpriðir í mun til okkara grannalond. Grannalond okkara eru Canada, Grønland, Ísland og skallin av Noregi. Noreg verður avhævað. Skorið verður inn í Saltfjørðin og út aftur um Kirkenes-leiðina við Bøð uppi í høvðinum.

Restin av Noregi er ikki okkara grannaland. Danmark við upp til 8 ferðir so høgum avreiðingarpriðum sum vit. Týskland, sum gevur ógvuliga góðan pris fyrri fiskasløg, sum ongan pris hava í Føroyum, Bretland, sum tá góðskan er í lagi, gevur 3 ferðir so høgan pris sum í Føroyum. Hebridur-

nar, sum geva okkum ein tridring hægri fastan pris, enn vit fáa her o.s.v., o.s.v. Øll hesi eru ikki okkara grannar. Kann tað hugsast at vera ein uppgáva hjá okkara sølumonnum at rósa teim verandi avreiðingarpriðum, sum teir einastu rættu, og lasta hægri prisir enn okkara sum skeivar og ómoralskar. Áttu vit ikki heldur at vænta av teimum, at teir av øllum alvi royndu at fáa mest møgult fyrri allan okkara fiskauðflutning. Øll hesi viðurskifti eru so ring at skilja hjá vanligum fólki, at nú eitur at verða greitt frá út í æsir og lagt av at dylja.

Tann feroyski fiskifloatin skal hava minst 1.20 kr. pr. kg. omaná avreiðingarpriðirnar, sum ásettir vóru tann 1. okt. 1979, fyrri at kunna halda áfram við at veiða. Kann tað hugsast, at hesin peningur ella partur av honum fæst inn við meira smidligum og up to date sølupolitikki. Og við at sølumen arbeiða eitt sindur meira.

Kunnu fáa betri pris fyri daggamlan fisk

— Útróðrarmenn kunnu fáa betri pri fyrri daggamlan fisk, um teir fara betur við fiskinum, og hann kemur væl hagreiddur í land.

Hetta segði Svend Thulesen í sínum innleggi á fundinum, sum Meginfelag Útróðrarmanna skipaði fyrri. Thulesen segði, at tað mangan er eitt problem hjá virkjunum, at fiskurin ógvuliga ofta er goggaður í kroppin og á annan hátt skaddur.

Hann nevndi, at tað ber til at fáa kanska 80 oyru meira fyrri kilo av ráfiski, um ávisar treytir verða loknar. Sjalvur hevði hann roknað út, at verður fiskurin betri hagreiddur um-

borð, kunnu fáast eini 43 oyru meira fyrri kilo av ráfiski.

Burtur við yvirtíðini

Um tað harumframt ber til at fáa eina meiri javna tilgongd av fiski, soleiðis at virkini kundu arbeiða meira javnt árið runt og havt so litla yvirtíð sum gjørligt, so var eisini nakað at vinna har.

Thulesen visti á, at á Kósavirkinum eru 20% av lønunum fyrri yvirtíðararbeiði. — Var eingin yvirtíð, meti eg, at vit kundu spart eini 26 oyru og góldið tað meira fyrri fiskin. Afturat hesum kemur, at virkini kunnu leggja arbeiði aðrvísi til rættis og

kanska spara eini 11 oyru pr. kilo av ráfiski á tann hátt.

Samlaða rokniestykkið hjá Thulesen gevur tí útróðrarmonnum møguleika at fáa 80 oyru meira fyrri kilo av góðum vælhag-reiddum fiski enn í dag.

Virkini mugu samarbeiða

Thulesen kom eisini inn á sjálva framleiðsluna á virkinum. Hann helt, at neyðugt er við meira samarbeiði millum virkini fyrri at fáa sum mest burtur úr. Nevndi í hesum sambandi at virkini taka imóti øllum fiskinum frá einum báti og tí eisini teimum fiskasløgum, sum litíð er av.

Av summum fiskasløg-

um eru bert nøkur fá kilo og kostar tað ofta so mikið nógv í arbeiðsløn at taka sær av hesum, at tað var betri ókeypis. Her hevði verið gjørligt at bött um framleiðsluna, um virkini dugdu betri at arbeiða saman og kundu avgjort sínámillum, hvussu tey skulu byta fiskin millum sín, soleiðis at virkini altíð

høvdu fingið eina lönandi framleiðslu, istaðin fyrri sum í dag í mongum førum at missa pening.

Eisini spara umborð

Svend Thulesen ívaðist heldur ikki í, at eitt vist samarbeiði við útróðrarm-

menninar hevði kunnað skilt fiskin umborð í støð og slag. Heldur ikki er óhugsandi, at man umborð á skipum eigur at gjøgnumganga arbeiðsfólk og brúk soleiðis at útreiðslurnar kanska kunnu minkast nakað.

Annars ynskti Thulesen ikki at leggja seg út í politikk, men helt kortini,